

Monogràfic

La mobilitat turística dels
residents al Camp de
Tarragona i les Terres de
l'Ebre

Quart trimestre de 2025

La mobilitat turística dels residents al Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre

Cap a mitjan desembre, cada any els noticiaris televisius i la premsa escrita fan un balanç del nombre de turistes i la despesa registrada a les diferents demarcacions catalanes. Segons dades oficials, Catalunya va tancar el 2024 amb pràcticament 20 milions de turistes estrangers (19,94 milions) i prop de 90 milions de pernoctacions (88,9 milions). A més, va liderar la despesa turística a Espanya, amb més de 23.000 milions d'euros i una estada mitjana de 5,63 dies. L'increment del 9,7% en el nombre de turistes estrangers respecte del 2023 va permetre assolir un nou rècord històric. En definitiva, l'any 2024 va batre rècords. De cara al 2025 s'espera un creixement més moderat, però encara per damunt d'aquestes xifres.

Aquest balanç anual es fa des de la perspectiva dels turistes, estrangers o espanyols, que han visitat les nostres comarques. Es tracta d'una anàlisi molt orientada a la despesa turística i l'ocupació generada pels nostres establiments, des dels hotels fins als restaurants, passant pels càmpings, els apartaments turístics, els taxis o les companyies aèries. Tanmateix, s'ignora un aspecte molt important d'aquesta activitat: on anem i com ens comportem els catalans i les catalanes quan fem turisme. En aquest context, el canvi tecnològic vinculat a la telefonia i l'ús extensiu dels mòbils ens obre grans perspectives per abordar la pràctica turística dels residents a Catalunya.

D'una banda, les eines digitals estan canviant els nostres hàbits de compra, consum i oci; de l'altra, faciliten als analistes instruments més potents per veure les coses des de noves perspectives. A partir d'ara, és possible resseguir els desplaçaments dels turistes catalans gràcies al rastre que deixen els telèfons mòbils que portem a la butxaca o a la motxilla. Us convidem a seguir el rastre dels turistes catalans i, sobretot, dels residents a les Terres de l'Ebre i al Camp de Tarragona.

És possible resseguir els desplaçaments dels turistes catalans gràcies al rastre que deixen els telèfons mòbils.

Des de 2015, l'Institut Nacional d'Estadística (INE) observa els viatges de la població resident a través de l'Enquesta de Turisme de Residents. Es tracta d'una enquesta contínua que permet obtenir estimacions mensuals, trimestrals i anuals dels viatges efectuats per la població resident a Espanya, així com una caracterització de les principals variables associades als desplaçaments, com ara la destinació, la durada, el motiu del viatge, el tipus d'allotjament, el mitjà de transport, la despesa i el perfil sociodemogràfic dels viatgers.

En els darrers anys, el rastre que deixen les connexions telefòniques mòbils està obrint un ventall de possibilitats per quantificar els fenòmens relacionats amb la mobilitat i el turisme. A partir de l'abril de 2022, l'INE ofereix informació més precisa sobre els turistes residents a Espanya que viatgen a l'estranger mitjançant la posició dels seus telèfons mòbils. La font d'informació són dades agregades facilitades pels tres principals operadors de telefonia mòbil a Espanya (MasOrange, Movistar i Vodafone), obtingudes a partir de la localització dels dispositius dels seus usuaris. A finals de 2024, aquests tres operadors concentraven prop del 90% del mercat (MasOrange, amb el 41,8%; Movistar, amb el 26,4%, i Vodafone, amb el 19,2%).

Des de l'abril de 2022, l'INE té informació sobre els turistes espanyols a l'estranger.

Requadre A1. Mesurament del turisme emissor a partir de la posició dels telèfons mòbils

Els avenços tecnològics i l'ús generalitzat de dispositius digitals que deixen empremta, juntament amb la capacitat creixent de processar grans volums de dades (*big data*), generen noves fonts d'informació clau per a l'estadística oficial.

Davant d'aquestes noves vies per resseguir els nostres desplaçaments, l'INE, en col·laboració amb els tres principals operadors de telefonia mòbil a Espanya, ha desenvolupat un projecte d'explotació de dades agregades de telefonia mòbil que permet conèixer els moviments dels turistes i excursionistes, residents i estrangers, amb informació desagregada per comunitats autònomes, províncies i municipis, així com els països de destinació dels residents quan viatgen a l'estranger.

La base d'aquest projecte experimental són les connexions entre els dispositius mòbils i les antenes de telefonia. Els dispositius mòbils, quan estan encesos i tenen cobertura, es comuniquen de manera contínua amb les antenes a les quals estan connectats. Cada antena té assignada una àrea de cobertura geogràfica, i tots els dispositius situats físicament dins d'aquesta àrea o cel·la es connecten a l'antena corresponent.

Gràcies a aquesta metodologia, la informació obtinguda és molt més exhaustiva que la que proporcionen els registres tradicionals o les estimacions basades en enquestes. A més, permet resseguir els trajectes dels viatges a escala autonòmica, provincial i municipal, sempre que els resultats siguin estadísticament significatius.

Pel que fa a la població analitzada, la població objecte d'observació està formada pels usuaris espanyols de telefonia mòbil que utilitzen les xarxes dels operadors participants en el projecte, mentre que la població objecte d'anàlisi inclou els turistes residents que viatgen a l'estranger. Finalment, les pernoctacions dels turistes es registren a partir del nombre de nits consecutives que una persona passa en una localitat o país diferents del de residència com a part d'un viatge; en el cas de la telefonia mòbil, això correspon al nombre de nits en què un telèfon és detectat per una antena entre les 22.00 i les 06.00 hores, majoritàriament, en un país diferent del de residència i és novament captat l'endemà a partir de les 06.00.

Font: Elaboració pròpia.

Les dades que ofereix l'INE permeten analitzar els viatges que fan els catalans durant les seves estades en altres ciutats o països. Amb aquesta finalitat, l'anàlisi es duu a terme en dues etapes. En primer lloc, s'examinen els països que visiten els turistes residents a Catalunya quan viatgen a l'estranger. En segon lloc, s'analitzen les comunitats autònomes, les províncies i els municipis que visiten els catalans quan es desplacen per Espanya.

D'acord amb les metodologies habituals, es consideren viatges turístics tots els desplaçaments amb, com a mínim, una pernoctació fora del lloc de residència habitual de la persona que tenen una durada inferior a un any, sempre que el motiu principal del viatge —negocis, oci, salut o altres motius personals— sigui diferent de l'exercici d'una activitat laboral en una empresa establerta al lloc visitat. Aquests desplaçaments, d'anada i tornada, finalitzen quan la persona retorna al seu lloc de residència habitual.

Alhora, es considera turista tota persona que fa un viatge. En conseqüència, una mateixa persona que viatgi diverses vegades a l'estranger serà comptabilitzada tantes vegades com viatges efectui. Així, un resident a Valls que viatgi a França tres vegades durant el mes d'abril computarà com tres turistes.

Atès que els nostres registres es basen en les connexions telefòniques, cal tenir present que no tots els turistes poden ser identificats, ja que algunes persones no disposen de telèfon mòbil (per edat o per decisió personal) i, per tant, no queden registrades. Malgrat aquesta limitació en la recollida d'informació, el volum de trajectes captats a través dels dispositius mòbils és molt elevat. Així, segons els registres telefònics, la província de Tarragona va rebre l'any 2024 un total de 2.095.793 turistes.

Per la seva banda, l'Enquesta d'Ocupació Hotelera de l'INE estima que l'any 2024 un total de 3.170.935 turistes es van allotjar en establiments hotelers de la província de Tarragona, el 56,9% dels quals eren residents a Espanya i el 43,1%, a l'estranger.

Pel que fa al nombre de pernoctacions en els establiments turístics, a les localitats del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre es van registrar gairebé 10 milions de pernoctacions. Els turistes espanyols en van representar el 42,0% i els estrangers, el 58,0%. Respecte del conjunt de Catalunya, l'activitat turística a Tarragona va representar el 14,6% del nombre de turistes i el 18,1% de les pernoctacions.

L'any 2024, a les localitats del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre es van registrar gairebé 10 milions de pernoctacions.

Taula A1. Enquesta d'ocupació hotelera de l'exercici 2024

	Catalunya		Tarragona	
	Turistes	Percentatge	Turistes	Percentatge
Total turistes	21.595.874	100,00%	3.170.935	100,00%
Turistes espanyols	13.962.210	64,70%	1.803.071	56,90%
Turistes estrangers	7.633.664	35,30%	1.367.864	43,10%
Pernoctacions totals	60.427.151	100,00%	10.922.578	100,00%
Turistes espanyols	16.552.687	27,40%	4.588.740	42,00%
Turistes estrangers	43.874.464	72,60%	6.333.838	58,00%

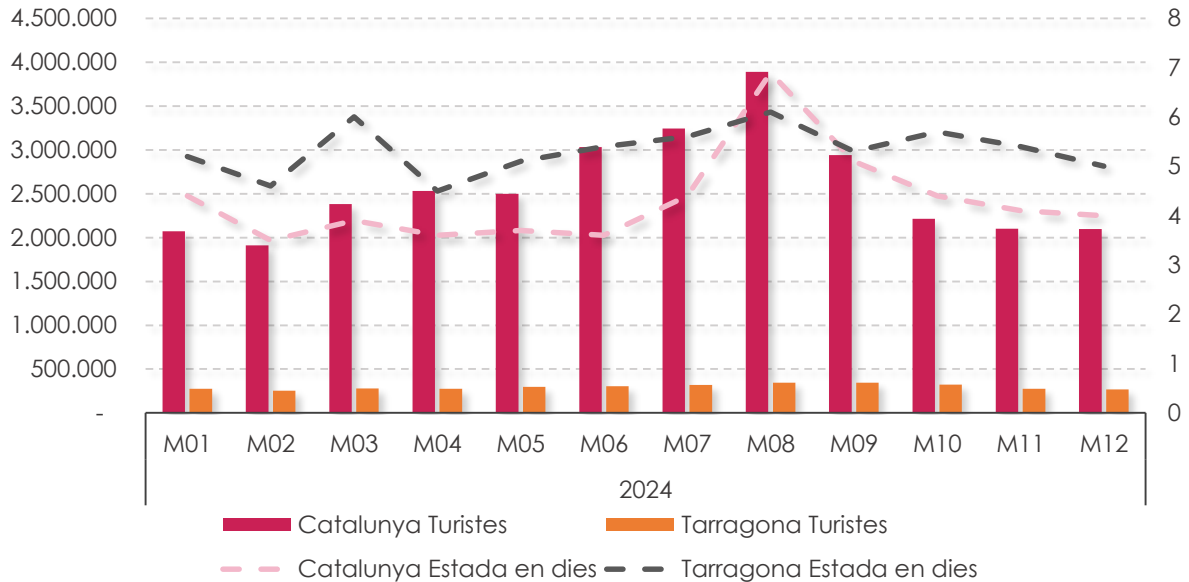
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Si considerem que les xifres de l'INE es basen en una estimació obtinguda a partir d'una enquesta mensual d'ocupació hotelera, mentre que les dades utilitzades en aquest estudi deriven de connexions reals de telefonia mòbil, podem afirmar que la fiabilitat i la representativitat de les darreres són especialment elevades. Aquest enfocament permet captar amb més precisió els fluxos efectius de mobilitat i reduir els biaixos associats a la declaració dels enquestats o a la limitació dels registres centrats exclusivament en l'allotjament turístic.

A més, com que es registren tots els desplaçaments fets fora de la demarcació territorial de residència, s'obté una visió molt més completa de la mobilitat real de la població. Les connexions de telèfons mòbils no només permeten analitzar les estades estrictament turístiques, sinó també els trajectes vinculats a motius professionals, de negoci, de salut, familiars o personals. En aquest sentit, l'elevada cobertura d'aquestes connexions garanteix una base estadística àmplia i homogènia que facilita tant la comparabilitat territorial com l'anàlisi temporal a escales molt més desagregades que les que permeten les fonts basades únicament en l'ocupació dels establiments turístics.

Les connexions de telèfons mòbils permeten analitzar els trajectes vinculats a múltiples motius.

Gràfic A1. Viatges i durada mitjana dels estrangers i els nacionals a Catalunya i Tarragona



Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de Turisme de Residents de l'INE.

El gràfic A1 representa l'evolució mensual dels viatges registrats pels catalans i, en particular, pels residents a la província de Tarragona. S'aprecia l'elevada concentració de viatges entre juny i setembre, la qual cosa confirma que, malgrat la diversificació de motius, els calendaris laboral i escolar continuen estructurant fortament la mobilitat dels catalans. Els catalans fem el 42,4% dels desplaçaments durant el període estival (el 12,6%, a l'agost), mentre que els turistes tarragonins duen a terme durant l'estiu el 36,9% dels desplaçaments (i gairebé el 10% a l'agost).

Els turistes tarragonins fem el 36,9% dels desplaçaments durant l'estiu el 36,9%.

L'agost és el període d'intensitat més elevada en el cas tant dels desplaçaments interns com dels internacionals. L'elevat pes dels viatges a l'exterior en el mes d'agost fa palesa una gran associació entre les vacances llargues i el període escolar, mentre que els viatges interiors d'escapades curtes i estades en segones residències es distribueixen més regularment al llarg de l'any.

Per altra banda, la incorporació dels viatges per motius professionals i personals dilueix els pics estacionals i revela una distribució més regular dels trajectes laborals i familiars al llarg de l'any. Aquest patró reforça la idea que la mobilitat turística catalana no és només vacacional, sinó que respon a una combinació estable de lleure, treball i relacions socials, amb implicacions directes per a la planificació d'infraestructures i serveis.

Requadre A2. Indicadors turístics i informació emprada.

L'activitat turística agrupa una gran varietat d'activitats i negocis. De fet, les estadístiques oficials no consideren el turisme com un sector productiu propi, sinó com un conjunt d'activitats distribuïdes entre diferents branques d'activitat econòmica. Així, l'allotjament turístic s'emmarca dins de les activitats d'allotjament; la restauració forma part dels serveis de menjars i begudes; els viatges turístics i els serveis associats s'integren en les activitats de les agències de viatges, operadors turístics i serveis de reserves; mentre que les activitats culturals, recreatives i d'esbarjo s'inscriuen en les activitats artístiques, d'entreteniment i recreació.

Aquesta diversitat sectorial confereix al turisme una naturalesa transversal difícil de delimitar en una sola branca o indústria. En conseqüència, els organismes estadístics han d'abordar la realitat turística a partir de diferents fonts i perspectives, combinant informació d'oferta, demanda i activitat econòmica per captar adequadament el seu impacte sobre l'economia.

En aquest informe s'han utilitzat diverses fonts elaborades per l'INE, que tot seguit es detallen. A la taula A1 es recorre a l'Enquesta d'Ocupació Hotelera, que estima el nombre de viatgers allotjats i de pernoctacions realitzades a les comunitats autònomes i a les províncies espanyoles. En aquesta taula es presenten els viatgers i les pernoctacions, diferenciant entre residents a Espanya i turistes internacionals, per a Catalunya i Tarragona.

A la taula A2 s'utilitza informació de l'Enquesta de Turisme de Residents, amb l'objectiu d'analitzar els motius que porten els residents a l'Estat espanyol i a Catalunya a desplaçar-se, ja sigui per turisme, oci, visites a familiars o amics, activitats culturals o negocis. A la taula A3 es fa servir la mateixa font per observar els destins escollits pels residents espanyols i catalans quan viatgen a altres comunitats autònomes o a l'estranger.

A partir d'aquí, la resta de la informació procedeix del projecte experimental de mesurament del turisme a partir de dades de telefonia mòbil de l'INE. Per analitzar els desplaçaments dels residents a les comarques tarragonines s'utilitzen dues bases de dades: la primera recull els desplaçaments interns a partir dels registres generats pels dispositius mòbils dels clients d'una operadora dins la seva xarxa; la segona capta els desplaçaments a l'exterior mitjançant els dispositius mòbils dels clients d'una operadora que es connecten a xarxes fora del país.

Font: Elaboració pròpia.

En el cas de Tarragona, la concentració de turistes entre juny i setembre és molt elevada, amb un pic especialment intens els mesos de juliol i agost pel gran pes del turisme de sol i platja a la Costa Daurada i la presència de segones residències. Aquest model genera volums molt alts de visitants, tant de procedència catalana com de la resta de l'Estat, en períodes curts de temps.

En termes geogràfics, Tarragona presenta una dualitat territorial pronunciada. El litoral concentra la major part de l'activitat turística estival, mentre que les comarques de l'interior —el Priorat, la Conca de Barberà o la Terra Alta— exhibeixen una estacionalitat més suau i desplaçada cap a la primavera i la tardor, associada al turisme rural, gastronòmic i de natura. Aquesta diferència interna explica que, tot i la forta dependència de l'estiu, el conjunt de la demarcació mostri una certa capacitat de desestacionalització a mesura que augmenta la presència turística a les comarques interiors.

El litoral de Tarragona concentra la l'activitat turística estival i comarques de l'interior cap a la primavera i la tardor.

Respecte del conjunt de Catalunya, Tarragona té un pes menor del turisme de negocis i urbà per la gran atracció que exerceix la capital catalana. No obstant això, elements com el patrimoni romà, els esdeveniments culturals i esportius, i la creixent temporada de centres de gran atracció, com ara Port Aventura, per als turistes interiors contribueixen a allargar el calendari turístic a les comarques del sud de Catalunya.

Per què viatgen els catalans?

Hem pogut observar que viatjar forma part de la condició humana, ja que la necessitat de trencar la rutina quotidiana ens empeny a sortir, temporalment, del nostre entorn habitual. Aquests desplaçaments poden respondre a motius professionals o de negoci, a la voluntat de retrobar-se amb familiars i amics o, més sovint, al lleure, a la salut i al descobriment d'altres territoris i cultures. En conjunt, la diversitat de motivacions és àmplia; tanmateix, l'anàlisi del rastre que deixen els telèfons mòbils mostra que la major part dels desplaçaments no tenen una finalitat professional, sinó que responen principalment a motius personals, com ara les visites familiars, les necessitats de salut o les escapades turístiques.

Les dades més recents de l'Enquesta de Turisme de Residents de l'INE ens indiquen que gairebé set de cada deu persones de 15 anys o més viatgen principalment per motius personals, amb una clara preferència pels desplaçaments dins de Catalunya i cap a la resta de l'Estat. El perfil del viatger català és transversal, però la propensió a viatjar és més elevada entre les franges d'edat actives i les llars amb ingressos mitjans i alts, fet que evidencia una relació estreta entre capacitat econòmica i mobilitat turística.

El turisme de sol i platja continua sent el principal motiu dels catalans.

En canvi, els viatges per motius de negoci no es distribueixen de manera homogènia. Tenen una presència més gran entre perfils professionals específics, com ara directius, gestors empresarials, acadèmics o altres

ocupacions altament qualificades, en què la mobilitat forma part intrínseca de l'activitat laboral.

Taula A2. Viatges, pernoctacions i durada mitjana per principals característiques dels viatges

	Espanya			
Motius per viatjar	Viatges	%	Pernoctacions	Durada
Sol i platja	22.457.125	12,18%	140.087.368	6,24
Natura	11.537.123	6,26%	45.599.316	3,95
Cultural	19.042.419	10,32%	83.624.754	4,39
Gastronòmic	1.601.074	0,87%	4.619.684	2,89
Esportiu	4.029.561	2,18%	11.667.297	2,90
Termal i de benestar	880.975	0,48%	3.581.436	4,07
Un altre tipus d'oci	36.769.661	19,94%	151.345.675	4,12
Negocis	31.777.217	17,23%	112.305.646	3,53
Motius personals	56.335.953	30,55%	258.349.698	4,59
Total	184.431.108	100%	811.180.874	4,40
	Catalunya			
Motius per viatjar	Viatges	%	Pernoctacions	Durada
Sol i platja	3.629.969	11,67%	17.338.711	4,78
Natura	3.131.299	10,07%	11.472.724	3,66
Cultural	3.229.788	10,39%	15.561.918	4,82
Gastronòmic	335.004	1,08%	1.140.356	3,40
Esportiu	1.004.410	3,23%	2.714.766	2,70
Termal i de benestar	152.694	0,49%	552.539	3,62
Un altre tipus d'oci	6.552.766	21,07%	25.147.262	3,84
Negocis	4.727.661	15,20%	14.081.954	2,98
Motius personals	8.331.958	26,79%	48.563.166	5,83
Total	31.095.549	100%	136.573.396	4,39

Unitats: La durada és la mitjana de pernoctacions per viatge.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de Turisme de Residents de l'INE.

La taula adjunta permet aprofundir en els principals motius dels viatges fets l'any 2024 pels residents a Espanya i, en particular, a Catalunya. El turisme de sol i platja continua sent un dels motors principals de la mobilitat turística catalana, estretament vinculat a l'atractiu del litoral i a un model de lleure associat al descans, el clima i les activitats recreatives. Paral·lelament, el contacte amb la natura —ja sigui en zones rurals, espais

Entre els catalans incrementen les escapades a la natura per la necessitat de desconexió i benestar.

protegits o àrees de muntanya— guanya pes com a resposta a la necessitat de desconexió i benestar.

El turisme cultural també té un paper rellevant, impulsat per l'interès pel patrimoni històric, les ciutats, els esdeveniments culturals i les tradicions locals. A aquests motius s'hi afegeix amb força el turisme gastronòmic, vinculat tant a la restauració com a festes i productes locals, i el turisme esportiu, relacionat amb la pràctica d'esports, competicions o activitats a l'aire lliure, especialment en caps de setmana, amb estades més curtes.

Més enllà del lleure, una part significativa dels desplaçaments respon a l'activitat professional. El 15,20% dels viatges estan associats a motius laborals o de negoci, com ara reunions, formació, congressos o gestió empresarial, i es concentra sobretot en perfils professionals qualificats i en entorns urbans. Finalment, el 26,79% dels viatges tenen un caràcter estrictament personal, és a dir, visites a familiars, retrobaments amb amistats, celebracions o altres compromisos socials.

El 26,79% dels viatges dels catalans tenen un caràcter estrictament personal.

Finalment, en aquest apartat observarem on van els espanyols i els catalans quan viatgen. La taula mostra que Catalunya té un volum de mobilitat turística molt rellevant dins del conjunt de l'Estat, amb més de 31 milions de viatges, però amb un patró clarament diferenciat respecte de la mitjana espanyola. En primer lloc, cal observar l'orientació internacional més elevada dels catalans, ja que el 17,37% dels seus viatges són a l'estranger, gairebé sis punts percentuals per sobre del conjunt d'Espanya.

Aquesta diferència s'explica, sobretot, pel pes dels desplaçaments a Europa (13,36%), amb una presència especialment elevada de França i Itàlia, fet coherent amb la gran propensió dels catalans a viatjar a Europa i la proximitat geogràfica i els vincles culturals amb els dos països.

Tot i aquesta major internacionalització, els desplaçaments interns continuen sent majoritaris. El 82,63% dels viatges dels catalans es fan dins d'Espanya, però amb una forta concentració dins del mateix territori català. Més de la meitat dels viatges (56,82%) tenen com a destinació Catalunya, una proporció molt superior a la que qualsevol comunitat representa dins del total estatal. Això posa de manifest el pes del turisme de proximitat, de les segones residències i dels desplaçaments curts, especialment associats al lleure, a les relacions familiars i a l'ús intensiu del territori propi.

Taula A3. Viatges, pernoctacions i durada mitjana dels viatges dels catalans

	Espanya		Catalunya	
Destinacions	Viatges	%	Viatges	%
Andalusia	31.631.486	17,15%	996.905	3,21%
Aragó	6.731.078	3,65%	1.230.477	3,96%
Astúries	4.423.641	2,40%	115.869	0,37%
Canàries	6.811.023	3,69%	263.173	0,85%
Cantàbria	4.022.160	2,18%	142.974	0,46%
Castella - la Manxa	10.915.617	5,92%	158.384	0,51%
Castella i Lleó	14.869.264	8,06%	456.832	1,47%
Catalunya	23.024.602	12,48%	17.667.785	56,82%
Extremadura	4.182.396	2,27%	158.928	0,51%
Galícia	10.108.980	5,48%	408.169	1,31%
Illes Balears	3.106.907	1,68%	684.907	2,20%
Madrid, Comunitat de	12.755.089	6,92%	1.282.077	4,12%
Navarra	2.484.725	1,35%	262.106	0,84%
País Basc	4.150.820	2,25%	483.286	1,55%
País Valencià	17.942.250	9,73%	1.112.462	3,58%
Espanya	162.807.630	88,28%	25.693.237	82,63%
França	3.586.597	1,94%	1.171.891	3,77%
Itàlia	2.811.250	1,52%	727.287	2,34%
Portugal	2.978.389	1,61%	254.473	0,82%
Regne Unit	1.393.028	0,76%	306.265	0,98%
Àfrica	2.183.087	1,18%	538.887	1,73%
Amèrica	1.871.630	1,01%	416.334	1,34%
Europa (sense Espanya)	16.513.888	8,95%	4.154.181	13,36%
Estranger	21.623.478	11,72%	5.402.312	17,37%
Total	184.431.108	100,00%	31.095.549	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de Turisme de Residents de l'INE.

Val a dir que Madrid és una de les destinacions principals dels viatges dels residents a Catalunya fora del mateix territori. Concentra el 4,12% dels desplaçaments dels catalans, amb més d'1,28 milions de viatges, i se situa com una destinació rellevant, si bé clarament per darrere del pes que té dins del conjunt de l'Estat. Aquest diferencial indica que, tot i la centralitat política, administrativa i econòmica de Madrid, els catalans presenten una menor dependència d'aquesta comunitat que la mitjana espanyola quan es desplacen.

Madrid és una de les destinacions principals dels viatges catalans fora del territori.

Els viatges a Madrid des de Catalunya responen majoritàriament a motius professionals, institucionals i de negoci —reunions, congressos, gestions administratives o activitat empresarial—, així com a escapades urbanes de curta durada vinculades a l'oferta cultural, comercial i d'oci de la capital. En general, es tracta de desplaçaments breus i intensius, amb una lògica funcional més que vacacional, fet que explica el seu pes moderat en el conjunt de la mobilitat turística catalana.

Els viatges a Madrid responen a motius professionals, culturals, comercials i d'oci.

Pel que fa a la resta de comunitats autònomes, els fluxos des de Catalunya es distribueixen de manera relativament dispersa, amb una certa preferència per territoris propers o ben connectats, com el País Valencià, les Illes Balears o l'Aragó, mentre que les destinacions més llunyanes dins de l'Estat tenen un pes menor. En conjunt, el model català es caracteritza per una combinació de mobilitat interna elevada, fort arrelament territorial i una propensió a viatjar a l'estranger superior a la mitjana espanyola. Això reflecteix un patró de mobilitat més intens i diversificat que el del conjunt espanyol.

Els catalans prefereixen viatjar a territoris propers o ben connectats, com el País Valencià, les Illes Balears o l'Aragó.

Els països que visitem els catalans quan sortim fora

Les dades sobre els desplaçaments dels turistes catalans a l'estranger obtingudes a partir de la traça de les connexions de telefonia mòbil ofereixen una visió més completa i detallada de la mobilitat real que les fonts estadístiques tradicionals. En aquest sentit, mentre que l'INE comptabilitza 5.402.313 viatges fets pels catalans l'any 2024, l'explotació directa de les dades mòbils eleva aquesta xifra fins als 7.626.866 desplaçaments.

Aquesta diferència posa de manifest les mancances de les fonts convencionals, especialment pel que fa als viatges curts, recurrents o amb motivacions no estrictament turístiques. A més, obre una porta a quantificar la mobilitat dels residents i els fluxos turístics, tant d'entrada com de sortida, mitjançant tecnologies més sofisticades i ajustades a la realitat observada.

D'altra banda, el seguiment de les connexions cel·lulars no només permet identificar les sortides a l'estranger dels catalans, sinó també els desplaçaments entre municipis espanyols. Per aquest motiu, la informació és especialment exhaustiva. En conseqüència, els municipis d'origen i destinació s'agrupen per províncies amb l'objectiu de tractar de manera més eficient els grans volums de dades que posa a disposició el projecte experimental de l'INE.

Finalment, les dades mostren una clara dependència del mercat europeu en el turisme a Catalunya: gairebé el 90% dels desplaçaments es concentren a Europa, i més del 71% corresponen a països de la Unió Europea. En canvi, la resta de continents tenen un pes molt reduït. El continent americà concentra el 4,57% dels desplaçaments, seguit d'Àfrica, Oceania i Àsia, que registren percentatges inferiors al 2,5%. En termes generals, aquests fluxos responen majoritàriament a viatges de llarga distància, menys freqüents, però amb una durada mitjana superior, sovint associats a vacances planificades, visites familiars o activitats professionals molt específiques.

El 90% dels desplaçaments a l'estranger es concentren a Europa i el 71% a països de la Unió Europea.

En conjunt, les dades evidencien que la mobilitat internacional dels catalans és més intensa i diversa del que suggereixen les estadístiques oficials. Sens dubte, l'ús de dades massives de telefonia permet captar millor la complexitat i la freqüència real dels desplaçaments, cosa que aporta una base més sòlida per a l'anàlisi de la mobilitat, la planificació turística i l'estudi de les relacions territorials de Catalunya amb l'exterior.

Els registres dels mòbils mostren que la mobilitat internacional dels catalans és més intensa i diversa del que mostren les estadístiques oficials.

Pel que fa als principals països de destinació, França destaca clarament com el primer mercat, amb més del 32% del total de turistes, seguit d'Itàlia (11,78%) i Andorra (8,35%). La gran propensió a visitar Andorra i altres països membres de la Unió Europea reflecteix la importància de la proximitat geogràfica, la facilitat de mobilitat, la integració econòmica, el fet de compartir una mateixa moneda i els vincles socials i professionals amb la resta de ciutadans europeus. Aquest patró confirma un model de mobilitat internacional intens, però de radi relativament curt.

Entre els principals destins dels catalans, destaca França amb més del 32% del total de turistes, seguit d'Itàlia (11,78%) i Andorra (8,35%).

Les dades presentades a la taula A4 indiquen que els residents de les quatre províncies catalanes viatgen majoritàriament a Europa, amb una clara hegemonia de la Unió Europea com a principal àmbit de destinació. Com era previsible, Barcelona concentra el volum més elevat de viatges a l'exterior i també presenta una major diversificació geogràfica, amb una presència rellevant d'Amèrica, Àfrica i Àsia. En canvi, Girona, Tarragona i Lleida reproduïxen aquest mateix patró a una escala molt menor, amb una dependència encara més marcada del mercat europeu i un pes inferior dels desplaçaments intercontinentals.

Majoritàriament, els residents de la província de Tarragona es desplacen als països europeus, amb França com a primera destinació clara: gairebé un de cada tres desplaçaments internacionals es dirigeixen al país veí (29,44%). Aquest predomini respon tant a la proximitat geogràfica com al seu atractiu turístic. Andorra (11,26%) i Itàlia (9,66%) ocupen la segona i

Quasi 1/3 dels desplaçaments internacionals dels residents a la província de Tarragona van a França.

tercera posició, seguits de Portugal (5,53%). Això configura un patró de mobilitat clarament mediterrani i de curta o mitjana distància.

Taula A4. Viatges a l'exterior dels catalans

Barcelona		Girona		Tarragona		Lleida	
Destins	Turistes	Destins	Turistes	Destins	Turistes	Destins	Turistes
Continentes de destí							
Àfrica	132.908	Àfrica	20.485	Àfrica	18.531	Àfrica	5.099
Amèrica	302.073	Amèrica	20.573	Amèrica	18.778	Amèrica	6.783
Àsia	103.026	Àsia	3.127	Àsia	2.399	Àsia	828
Europa	4.970.309	Europa	991.932	Europa	520.385	Europa	344.755
Oceania	1.694	Oceania	73	Oceania	137	Oceania	33
Unió Europea	3.922.250	Unió Europea	876.007	Unió Europea	391.595	Unió Europea	237.026
Principals països de destí							
Alemanya	311.480	Alemanya	21.622	Alemanya	20.989	Alemanya	5.555
Andorra	454.933	Andorra	58.838	Andorra	55.969	Andorra	19.130
Bèlgica	87.339	Bèlgica	7.426	Bèlgica	7.281	Bèlgica	1.900
França	1.580.820	França	557.797	França	170.603	França	140.914
Itàlia	736.560	Itàlia	86.445	Itàlia	65.247	Itàlia	70.201
Països Baixos	137.820	Països Baixos	18.163	Països Baixos	16.203	Països Baixos	4.522
Portugal	382.848	Portugal	46.171	Portugal	32.043	Portugal	11.219
Regne Unit	326.990	Regne Unit	37.670	Regne Unit	22.730	Regne Unit	7.428
Suïssa	83.459	Suïssa	6.862	Suïssa	6.530	Suïssa	1.672
EUA	135.437	EUA	10.233	EUA	9.298	EUA	3.699
Marroc	123.357	Marroc	9.974	Marroc	8.253	Marroc	2.090
Resta destins	1.257.094	Resta destins	199.337	Resta destins	164.263	Resta destins	100.452
Total	5.618.137	Total	1.060.538	Total	579.409	Total	368.782

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'estadística experimental de mesurament del turisme a partir de telèfons mòbils de l'INE.

En un segon nivell, apareixen destinacions com Alemanya, el Regne Unit, Bèlgica, Holanda i Romania, amb volums més moderats, però significatius, fet que indica una certa diversificació dins del continent. Més enllà d'Europa, el pes és molt més reduït. El Marroc es configura com la principal destinació no europea, mentre que els Estats Units tenen una presència més reduïda.

Finalment, si es relaciona el nombre de viatges fets durant 2024 amb la població provincial, s'observen diferències significatives. Els residents a la província de Barcelona presenten una ràtio de 0,95 per habitant, és a dir, de mitjana viatgen a l'estranger una vegada a l'any. Per la seva banda, els

residents a la província de Girona assoleixen la xifra d'1,29 per habitant (més d'un cop a l'any), la qual cosa posa en relleu el seu veïnatge amb la Catalunya Nord i Europa. En canvi, els residents a les terres de Ponent registren 0,80 viatges per habitant, mentre que la demarcació de Tarragona presenta la mobilitat internacional més baixa, amb una ràtio de 0,66 viatges per habitant.

Mobilitat interior dels residents del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre

El principal avantatge del projecte experimental de l'INE respecte a la resta d'estadístiques rau en la possibilitat d'observar els desplaçaments turístics locals amb una alta granularitat territorial (província i municipi) i amb una lectura molt precisa dels fluxos interns i exteriors. Això permet dur a terme una anàlisi territorial molt minuciosa dels fluxos intermunicipals. Per exemple, es poden conèixer mensualment els desplaçaments cap a la resta de municipis de l'Estat dels residents en municipis com Valls, Montblanc o Vallmoll. Tal com s'ha indicat al requadre A1, el sistema identifica un viatge quan un dispositiu passa la nit fora del municipi de residència habitual, d'acord amb la connexió majoritària entre les 22.00 i les 06.00, i posteriorment retorna a l'origen. Aquest criteri permet distingir entre els viatges de mobilitat quotidiana i les estades de caràcter turístic o de major durada.

Davant de l'exhaustivitat de les dades i amb l'objectiu de destacar els principals trets de les pautes turístiques, l'anàlisi s'inicia amb una comparació de les quatre províncies catalanes. Tot seguit, s'aborda l'agregat del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre i, finalment, es presenten les dades corresponents a les ciutats de Reus, Tarragona i Valls. Per ser operatius, les dades a escala municipal s'agreguen per províncies.

L'anàlisi dels municipis on més viatgen els residents de les quatre províncies catalanes mostra una intensa concentració territorial en un nombre reduït de províncies, principalment Barcelona, Girona i Tarragona, que actuen com a pols recurrents de mobilitat interna. En aquest sentit, Barcelona exerceix un paper clarament central en els desplaçaments de la resta de províncies catalanes. A més, Madrid apareix com a destinació rellevant, encara que amb una freqüència menor, generalment associada a desplaçaments de caràcter professional o institucional, així com a la seva funció de node de connexió amb la xarxa d'alta velocitat ferroviària i l'aeroport.

Taula A5. Viatges interns dels catalans

Barcelona		Girona		Lleida		Tarragona	
Destins	Turistes	Destins	Turistes	Destins	Turistes	Destins	Turistes
Girona	5.651.536	Barcelona	1.493.281	Barcelona	441.195	Barcelona	1.342.263
Tarragona	4.019.879	Tarragona	116.298	Tarragona	366.577	Lleida	145.949
Madrid	1.479.197	Madrid	99.672	Oscà	139.128	Castelló	121.458
Lleida	1.164.866	Lleida	43.564	Girona	67.260	Madrid	110.394
Balears, Illes	593.656	Saragossa	25.854	Madrid	54.579	Girona	103.553
València	363.430	València	19.026	Saragossa	47.388	Saragossa	83.034
Zaragoza	303.638	Balears, Illes	18.394	València	16.128	València	49.147
Oscà	259.282	Múrcia	16.277	Castelló	15.985	Oscà	26.844
Castelló	175.122	València	15.237	Balears, Illes	9.016	Balears, Illes	18.986
Alacant	163.936	Alacant	13.046	Guipúscoa	7.236	Terol	18.561
Resta destins	1.925.170	Resta destins	171.722	Resta destins	72.058	Resta destins	191.624
Total	16.099.712	Total	2.032.371	Total	1.236.550	Total	2.211.813

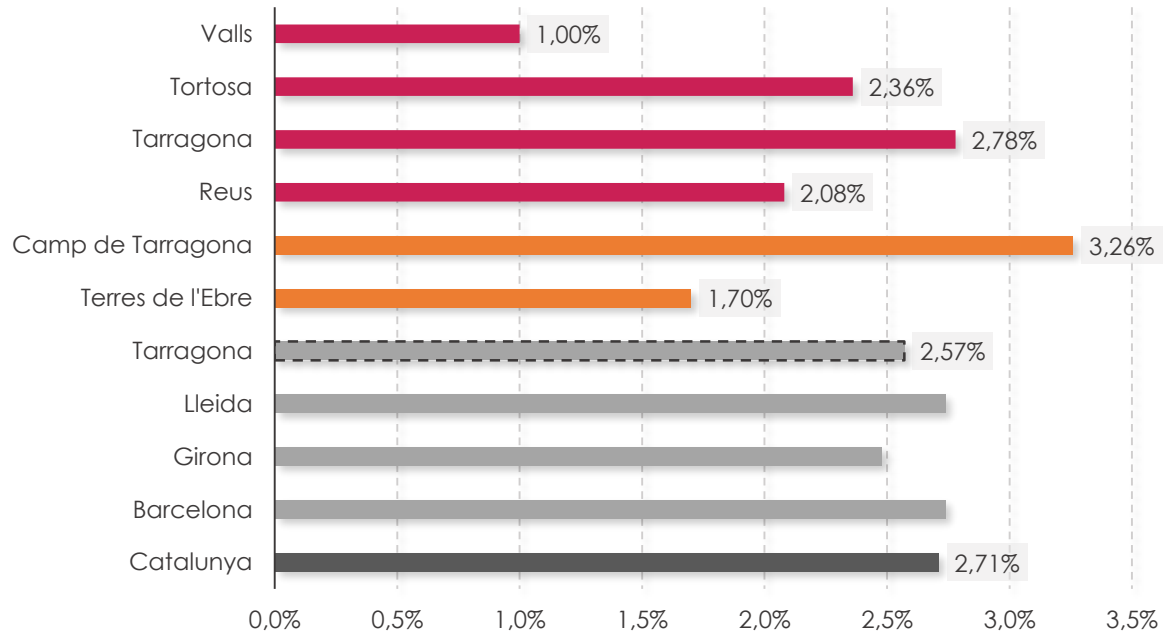
Nota: Els municipis de destí estan agrupats per províncies.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'estadística experimental de mesurament del turisme a partir de telèfons mòbils de l'INE.

Pel que fa als residents de la província de Tarragona, les pautes de mobilitat mostren una clara incidència del factor distància. D'una banda, es mantenen els desplaçaments habituals cap a la província de Barcelona; de l'altra, destaquen amb especial intensitat els viatges cap a les províncies valencianes, especialment Castelló i València, que es consoliden com a destinacions freqüents per la seva proximitat immediata, malgrat la congestió recurrent de l'AP-7. En general, es tracta de desplaçaments de curta o mitjana durada, associats a motius comercials, familiars o de lleure. En canvi, el pes més reduït de destinacions més allunyades, com ara Girona, reforça la idea que els residents de Tarragona prioritzen trajectes propers, la qual cosa configura un patró de mobilitat fortament condicionat per la distància. En aquest sentit, la intensitat dels viatges cap a les tres demarcacions de l'Aragó n'és una mostra clara.

¾ dels viatges dels tarragonins es fan a la resta de Catalunya. La província de Barcelona concentra el 60,7% dels desplaçaments dels tarragonins.

Gràfic A2. Grau d'intensitat dels desplaçaments per habitant



Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'estadística experimental de mesurament del turisme a partir de telèfons mòbils de l'INE.

Quan passem al detall comarcal, s'aprecien diferències considerables en les pautes de mobilitat. Per tal de ser operatius, l'anàlisi se centra en els desplaçaments interprovincials dels residents al Camp de Tarragona i a les Terres de l'Ebre. En termes absoluts, i com era previsible, el nombre de viatges interprovincials generats per les comarques del Camp supera clarament el registrat a les Terres de l'Ebre. Aquestes diferències es mantenen en termes relatius. L'any 2024, els residents al Camp de Tarragona van fer una mitjana de 3,26 trajectes interprovincials per habitant, mentre que els residents de les Terres de l'Ebre només en van efectuar 1,70, és a dir, aproximadament la meitat de desplaçaments que els seus veïns del Camp de Tarragona.

Tanmateix, les diferències no es limiten al volum de viatges, sinó que també s'estenen a l'orientació geogràfica dels desplaçaments. Tal com mostra la taula A6, en el cas del Camp de Tarragona, prop de dos terços dels viatges interterritorials s'orienten cap al nord. L'àrea metropolitana de Barcelona concentra aproximadament la meitat del total de desplaçaments, mentre que la resta es distribueix entre altres comarques del centre i nord de Catalunya. Aquesta orientació respon a la forta integració funcional del Camp de Tarragona amb els principals pols d'ocupació, serveis avançats i infraestructures del país.

El 6,6% dels viatges van a les comarques lleidatanes, el 5,5% a les comarques de Castelló i el 5% a la comunitat de Madrid.

L'àrea metropolitana de Barcelona concentra aproximadament la meitat dels desplaçaments dels habitants del Camp de Tarragona.

Taula A6. Viatges interns dels residents al Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre

Camp de Tarragona		Terres de l'Ebre	
Destins	Desplaçaments	Destins	Desplaçaments
Barcelona	1.196.307	Barcelona	145.956
Lleida	125.885	Castelló	87.875
Girona	97.932	Lleida	20.064
Madrid	97.676	Saragossa	17.584
Saragossa	65.450	Madrid	12.718
València	37.714	València	11.433
Castelló	33.583	Terol	10.215
Oscà	25.862	Girona	5.621
Balears, Illes	17.197	Alacant	2.275
Alacant	14.944	Balears, Illes	1.789
Resta destins	125.078	Resta destins	9.508
Total	1.837.628	Total	325.038

Nota: Els municipis de destí estan agrupats per províncies.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'estadística experimental de mesurament del turisme a partir de telèfons mòbils de l'INE.

En canvi, a les Terres de l'Ebre el patró és clarament diferent. Al voltant del 60% dels viatges amb destinació externa es dirigeixen cap al sud, amb un pes especialment rellevant de Castelló i, per extensió, del País Valencià, que concentra aproximadament un terç dels desplaçaments interprovincials. Per contra, els viatges cap al nord tenen un pes més reduït i es vinculen sobretot a desplaçaments puntuals cap a Barcelona. Aquest esquema posa de manifest una articulació territorial més intensa amb els corredors mediterranis meridionals, afavorida tant per la proximitat geogràfica com per relacions econòmiques i socials consolidades.

En definitiva, la quantificació dels corredors de mobilitat posa de manifest que els fluxos de viatge responen a lògiques territorials diferenciades, un aspecte clau que cal considerar tant en l'anàlisi de la mobilitat com en la planificació d'infraestructures i serveis.

Un terç dels desplaçaments que fan els residents a les Terres de l'Ebre és al País Valencià i, sobretot, a Castelló.

Taula A7. Viatges interns dels residents a Reus, Tarragona, Tortosa i Valls

Reus		Tarragona	
Destins	Desplaçaments	Destins	Desplaçaments
Barcelona	96.852	Barcelona	165.368
Lleida	26.814	Lleida	38.430
Madrid	15.804	Madrid	32.176
Girona	14.194	Girona	21.999
Saragossa	10.511	Saragossa	16.033
Castelló	8.203	València	15.080
València	7.387	Oscà	11.822
Oscà	5.745	Castelló	11.788
Alacant	4.003	Balears, Illes	6.676
Balears, Illes	3.751	Alacant	5.207
Resta destins	29.130	Resta destins	55.180
Total	222.394	Total	379.759
Tortosa		Valls	
Destins	Desplaçaments	Destins	Desplaçaments
Barcelona	29.733	Barcelona	19.442
Castelló	9.484	Lleida	3.709
València	3.638	Madrid	2.368
Madrid	3.316	Girona	2.014
Lleida	3.179	Saragossa	1.527
Terol	2.608	Castelló	1.106
Saragossa	2.493	València	1.046
Girona	1.873	Sevilla	514
Alacant	791	Guipúscoa	243
Múrcia	646	Balears, Illes	217
Resta destins	3.504	Resta destins	1.952
Total	61.265	Total	34.138

Nota: Els municipis de destí estan agrupats per províncies.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'estadística experimental de mesurament del turisme a partir de telèfons mòbils de l'INE.

Per acabar, s'ha considerat oportú incorporar una anàlisi específica de les pautes de mobilitat dels residents de quatre ciutats representatives: Reus, Tarragona, Tortosa i Valls. En aquest sentit, la taula A7 posa de manifest diferències clares tant en el volum com en l'orientació dels viatges interns. En termes quantitius, Tarragona és el municipi que genera un nombre més elevat de desplaçaments interns, amb prop de 380.000 viatges, seguit de Reus, que supera els 220.000. En canvi, Tortosa i Valls se situen a molta distància, amb volums notablement inferiors. Aquest resultat és coherent

La dependència funcional i administrativa de la resta del país és molt elevada.

amb la seva menor població i amb un grau de centralitat funcional més limitat dins del sistema urbà català, fet que condiciona tant la intensitat com l'abast territorial de la seva mobilitat.

Les quatre ciutats analitzades comparteixen un patró comú, amb Barcelona com a destinació principal dels viatges interns, fet que posa de manifest la forta centralitat de la capital catalana. Aquesta centralitat es manifesta amb més intensitat a Tarragona i Reus, on els desplaçaments cap a l'àrea metropolitana de Barcelona representen una part molt significativa del total, tant per motius laborals com per l'accés a serveis especialitzats. A Valls, aquest mateix esquema també es reproduïx, tot i que amb volums absoluts més reduïts, d'acord amb la seva dimensió urbana menor.

Pel que fa a la resta de destinacions, Reus, Tarragona i Valls presenten una jerarquia molt similar, amb Lleida, Madrid i Girona ocupant les primeres posicions després de Barcelona. Aquest patró reflecteix una orientació clara cap al nord i cap als principals pols econòmics de l'Estat. En canvi, Tortosa mostra una configuració diferent. Tot i mantenir Barcelona com a primera destinació, les províncies de Castelló i València ocupen el segon i tercer lloc del rànquing, fet que evidencia una clara orientació cap al sud i, en particular, les comarques del nord del País Valencià.

En conjunt, aquestes diferències confirmen l'existència de corredors de mobilitat diferenciats dins del territori, fortament condicionats tant per la posició geogràfica com per les relacions econòmiques i funcionals de cada ciutat.

Principals fets estilitzats

En aquesta monografia s'ha constatat que les dades basades en les connexions de telefonia mòbil obren noves possibilitats per analitzar la mobilitat i els comportaments turístics. A diferència de les fonts tradicionals, permeten observar els desplaçaments reals amb una cobertura molt elevada i amb un alt nivell de desagregació territorial i temporal. Això facilita l'anàlisi dels fluxos de mobilitat a escala municipal, provincial i autonòmica, així com la identificació de patrons estacionals i corredors territorials. A més, ofereix una visió integrada dels motius i les destinacions turístiques des de la perspectiva de la població resident.

Habitualment, els estudis sobre per què, com i on viatgen els catalans han tingut un paper secundari. En aquest context, el projecte experimental de

Les ciutats de Reus, Tarragona i Valls presenten una clara orientació dels seus moviments interns cap a Barcelona.

Tortosa s'orienta també cap a les províncies de Castelló i València.

l'INE permet abordar el fenomen turístic des d'una perspectiva nova. Les principals conclusions es poden sintetitzar en els punts següents.

En primer lloc, els motius dels viatges són diversos, tot i que predominen clarament els de caràcter personal. La major part dels desplaçaments es fan per lleure, vacances i escapades turístiques, seguits de les visites a familiars i amistats, especialment rellevants en la mobilitat de proximitat. D'altra banda, una part significativa dels viatges respon a motius professionals o de negoci i, finalment, també s'hi afegeixen els desplaçaments vinculats a la salut.

Els motius dels catalans per desplaçar-se són molt diversos.

En segon lloc, els residents a Catalunya presenten una propensió més elevada a viatjar a l'estranger, amb el 17,37% dels viatges fora del país, gairebé sis punts percentuals per sobre de la mitjana espanyola. En conjunt, la distribució dels viatges internacionals és força homogènia entre les quatre províncies catalanes i està clarament dominada per Europa, amb un pes central de la Unió Europea. Barcelona concentra el volum més elevat i mostra una diversificació continental més gran, mentre que Girona, Tarragona i Lleida reproduïxen el mateix esquema, amb volums inferiors i una dependència europea encara més marcada.

Pel que fa a la mobilitat interna, els desplaçaments interprovincials estan fortament condicionats per la proximitat geogràfica i per la centralitat de Barcelona, que actua com a principal pol d'atracció. Els residents a Barcelona es desplacen sobretot cap a Girona i Tarragona, mentre que Madrid emergeix com la principal destinació externa, associada sobretot a motius professionals. A Girona i Lleida, Barcelona és clarament la primera destinació, i a Tarragona s'hi afegeix un pes rellevant de les províncies properes del País Valencià i de l'Aragó.

Els desplaçaments interprovincials estan condicionats per la proximitat geogràfica i per la centralitat de Barcelona.

Pel que fa als àmbits territorials, el Camp de Tarragona concentra un volum molt superior de desplaçaments i presenta una orientació predominant cap al nord, amb Barcelona com a destinació principal. En canvi, les Terres de l'Ebre mostren una mobilitat més reduïda, però amb una orientació clarament meridional, amb un pes destacat de Castelló i, per extensió, del País Valencià. Aquest contrast posa de manifest l'existència de corredors de mobilitat diferenciats, condicionats per la posició territorial i les relacions funcionals de cada àmbit.

Reus, Tarragona i Valls presenten una orientació cap al nord i Tortosa cap al sud.

Finalment, l'anàlisi de les ciutats de Reus, Tarragona, Tortosa i Valls mostra que els desplaçaments interprovincials estan estretament relacionats amb la dimensió urbana i la localització. Reus i Tarragona concentren la major part dels viatges, mentre que Tortosa i Valls registren volums més

reduïts. A les quatre ciutats, tot i que Barcelona és la destinació principal, s'observen patrons diferenciats: Reus i Tarragona presenten una orientació majoritària cap al nord, Valls reproduceix un esquema similar amb menor intensitat, i Tortosa mostra a una major orientació cap al sud, amb un pes destacat de Castelló i València.